

THEMA 01

Ons beeld van de Chinese macht

ECONOMIE

HEGEMONIE

CHINA

In de afgelopen jaren is een dominant narratief over de macht van China ontstaan: China bedreigt de global rules-based order, de BRI is een 'geopolitieke strategie' en Chinese investeringen zijn deel van China's debt-trap diplomacy. Toch zijn dit misleidende denkbeelden. Om de macht van China beter te begrijpen, presenteren wij twee figuren: de veelsoortigheid van de wereldorde en de relationele aard van macht.

Onze observaties

- In het Westen wordt China vaak gezien als een land dat de [huidige 'wereldorde' bedreigt](#). De Chinese Belt and Road Initiative (BRI) wordt gezien als een 'geopolitieke strategie' waarmee China een nieuwe wereldorde wil bouwen. Daarbij wordt de Chinese financiering van ontwikkeling vaak gezien als [debt-trap diplomacy](#), een manier om strategische assets zoals havens of spoorwegen in handen te krijgen.
- In zijn artikel [China In a World of Orders](#) laat Alastair Ian Johnston zien dat China in verschillende wereldordes meer steun biedt aan de internationale normen dan de Verenigde Staten. Het concept van de [rules-based order](#) (die volgens velen door China wordt bedreigd) is een idee van Amerikaanse beleidsmakers dat ooit verwees naar een toekomstvisie voor Azië en pas sinds enkele jaren wordt gebruikt als een verwijzing naar een global rules-based order in de 20ste eeuw.
- In hun artikel [Debunking the Myth of 'Debt-trap Diplomacy'](#) laten Lee Jones en Shahar Hameiri zien dat de BRI geen geostrategisch plan van de centrale Chinese overheid is om strategische assets in handen te krijgen, maar eerder een nationaal-economisch programma waarin het winstmotief van Chinese staatsbedrijven en Chinese banken dominant is. Het verzet tegen de Chinese financiering van infrastructuur, waarvan wij in 2018 zeiden dat zij [niet structureel](#) is, laat dan ook nog altijd op zich wachten. De meeste ontwikkelingslanden willen namelijk Chinese hulp bij het bouwen van infrastructuur. Jones en Hameiri laten zien dat de problemen rondom de BRI juist ontstaan door de zwakke staatscapaciteit (denk aan corruptie, gebrek aan transparantie, structurele economische problemen) van ontwikkelingslanden (zoals Sri Lanka, Maleisië), waardoor veel projecten falen. Het idee van debt-trap diplomacy is afkomstig van een Indiase denktank in de context van Hambantota, één van de 4.300 Chinese investeringsprojecten, waarbij Xi Jinping juist zou hebben geweigerd om de haven over te nemen.

Analyse

Het westerse beeld van China mist perspectivisme. Daarom staren wij ons blind op de Chinese bedreiging van de rules-based order, het 'geopolitieke plan' van de BRI, en de Chinese debt-trap diplomacy. Wij zijn geneigd om de werkelijkheid te reduceren tot een beeld waarin de wereldorde onder druk staat doordat de Chinese macht groeit. Maar wat is 'de wereldorde' eigenlijk? En hoe manifesteert de 'Chinese macht' zich? Voor een beter begrip van China introduceren wij twee denkfiguren: 1) de veelsoortigheid van de wereldorde en 2) de relationele aard van macht.

1) De Chinese positie in de wereldorde is anders dan wij vaak denken, want het internationale systeem heeft verschillende beleidsterreinen. Johnston legt uit dat er nooit één wereldorde kan zijn. Er zijn verschillende domeinen waarin internationale regels, normen en instituties een rol spelen. De vraag moet zijn in welke domeinen China de internationale normen probeert uit te dagen. Het antwoord is dat China juist veel internationale normen steunt (e.g. soevereiniteit, wapentoezicht, vrijhandel, vrijheid van navigatie, internationalisering van valuta, liberalisering van handel en investeringen, multilaterale ontwikkelingsfinanciering, klimaatverandering bestrijden). Zo is China een grote steunpilaar van de wereldorde. Waarom is het beeld dan dominant dat China zich keert tegen de wereldorde? Op gebieden waar liberale ideeën dominant zijn, zoals de ontwikkeling van politieke instituties en het bestuur van het internet, probeert China de normen te veranderen. Zo verdedigt China zijn eigen politieke systeem (waarin sociaaleconomische rechten belangrijker zijn dan politieke rechten) en presenteert het bij de Verenigde Naties alternatieve structuren voor het internet. Bovendien is dit geen negatie van internationale normen, maar een poging om ze te hervormen.

2) De macht van China zal zich dan ook op verschillende manieren manifesteren. De Koreaanse filosoof Byung-Chul Han legt uit dat macht altijd een continuering is van 'het zelf' in zijn omgeving. 'De macht van China', los van een bepaald beleidsdomein, betekent dan ook niks. Zo laat Byung-Chul Han zien dat macht zich op allerlei verschillende manieren manifesteert. Doordat China op steeds meer gebieden relaties opbouwt met de rest van de wereld, zullen Chinese vormen van macht vanzelf blijven groeien. Het probleem is dat veel [reportages](#) over en [analyses](#) van China vooral naar de standaardvormen van macht kijken, zoals de grootte van de economie, de rol van de yuan en de innovatiecapaciteit. Er zijn ook nieuwe, minder belichte of belangrijker vormen van macht. Denk aan [technische standaarden](#), infrastructuur, digitale bestuursmodellen, wederzijdse economische afhankelijkheid, of [kosmoteknik](#). Wat als China steeds meer technische standaarden bepaalt op het gebied van AI? Wat als de traditionele Chinese manier van denken over techniek dominant wordt? Dit kunnen belangrijke vormen van Chinese macht worden. Waarom is dit alles belangrijk? Als ons beeld van China wordt gevormd door misleidende denkbeelden zoals de global rules-based order en debt-trap diplomacy, hebben wij een onwaarschijnlijk toekomstbeeld van China. Bovendien worden dan allerlei kansen en risico's verkeerd ingeschat. Het land staat veel minder vijandig tegenover internationale normen dan wij denken, en de Chinese macht groeit juist op plekken waar wij te weinig naar kijken.

Implicaties

- **Europa en Nederland zullen op veel gebieden goede partners kunnen worden met China.**
- **Door de Chinese kosmoteknik is het goed mogelijk dat de Chinese adoptie van technologie op veel gebieden de snelste ter wereld zal zijn.**
- **Het is waarschijnlijk dat China in het post-coronatijdperk de belangrijkste financier blijft van ontwikkelingslanden. Chinese investeringen via de China Development Bank zijn al omvangrijker dan die van de Wereldbank.**